

zdelo umestno. — Med tem pa je učiteljstvo pri dobrem in discipliniranem nastopu lahko doseglo marsikaj, pa tudi marsikaj preprečilo.

Ravno vsled tega pa drugo javno uslužbenstvo ne občuti v tej meri moralnih težkoč prehodne dobe, kakor jo občuti učiteljstvo. Tako je tudi razumljivo, da se za naš stan šele pričinja križev pot. Saj smo do sedaj imeli še v vseh korporacijah ne samo vpogleda in veljave, ampak tudi kolikor toliko vpliva. Šele zadnji čas se je nehalo vse to. Res je, da so se dosedanje šolske oblasti in korporacije prenehale prehitro. Saj nimamo še niti šolskega zakona! A kljub temu se moramo sprijazniti z mislijo, da je preteklost položena »ad acta« tudi v tem oziru.

Sicer pa bi nam za vse te nekdane resnične in navidezne privilegije in pravice ne bilo prav nič žal, ako bi bili normalni časi in normalne razmere, in bi bili na merodajnih mestih pravi ljudje, kateri bi izvrševali svojo odgovornost polno naloge samo iz strokovnih in stvarnih vidikov in ne bili pristopni nobenim drugim bodisi političnim, strankarskim, ali pa osebnim argumentom. Žal pa, da temu ni tako. Časi so še vedno abnormalni, razmere še daleko ne ustajene in prve in glavne besede nima tisti, ki je najpametnejši in najstvarnejši, ampak tisti, ki je po številu najmočnejši.

Tu je izvor vsega zla, odtod so prihajali, prihajajo in bodo še prihajali udarci na vse, zlasti pa na učiteljstvo. Naše gorje in zlo še ni doseglo viška, posebno ne učiteljsko.

Mnogi pričakujejo izboljšanja z menjavo sedanjega kurza. Po mojem trdnem uverjenju se — žal — motijo. Zboljšanja nam ne bo prinesla bodisi v tem ali onem oziru nobena vlada, ker ga prinese ne more. Zboljšanje bode nastopalo polagoma, korak za korakom, kakor se bodo in v kolikor se bodo zboljšale splošne razmere.

Iz dosedanjih splošnih izvajanj pa lahko posnamemo to-le:

Težki časi za učiteljstvo se šele pričenjajo. Da jih naša generacija prebije brez večje škode in da ustvari čim ugodnejše pogoje za razvoj v bodočnosti, in to dobo zla in razočaranj skrajša kolikor je največ mogoče, zato je predvsem potreba:

1. tesno strniti naše vrste na zunan,
2. med nami poglobiti delo na znotraj, da bode slehern vedel, zakaj gre in stal kakor granit na svojem mestu, pa naj pride karkoli hoče,
3. doprinesiti izven svojega stanu vse, kar more čimprej ozdraviti splošne povojne razmere.

Kdor pa misli, da bo to delo lahko prestal izven naših vrst, s prekrizanimi rokami in s cinizmom na jeziku, ta bode pa uvidel — če prav prepozno — da se jako moti.

## Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Cvetka s koroških »utrakvističnih« šol. »Koroški Slovenec« poroča: V ljudski šoli v Zgornjem Rožu, ki jo obiskujejo skoraj izključno otroci slovenske narodnosti, je dal učitelj 3. razreda napisati učencem v zvezke sledečo »učno snov« in slovenski otroci so se morali učiti na pamet: »Die Slaven sind im 6. Jahrhundert von Osten in unser Land eingedrungen (!). Sie besetzten das Draugebiet zwischen Wörthersee und Völkermarkt und drangen auch (!) in die Seitentäler ein. Sie waren Heiden, zwar ein Bauernvolk, jedoch rauh, grausam und raublustig (!).« — »Slovani so v 6. stoletju od vzhoda vdrl v našo deželo. Zasedli so Podravje med Vrbskim jezerom in Velikovcem in prodrli tudi v stranske doline. Bili so pogani, sicer poljedelski narod, toda surov, krut in ropazeln.« — Tako se v koroških šolah zastruplja slovenska mladina. Ali je čuda, da prihajajo s takimi imenovanji »utrakvističnih« šol zaigrani renegati? Nemški kulturi in nemški zgodovini tako brezprimerno zlorabljanje šole pač ni v čast.

## Splošne vesti.

—Predsednik UJU tov. Milutin Stanekovič je bil dne 20. februarja t. l. pri g. ministru prosvete M. Trifunoviću o zahtevi zahtev slovenskega učiteljstva z ozirom na zadnje ukrepe pri prosvetni upravi. O poteku razgovora prinaša »Narodna Prosveta« sledeče poročilo: 20. ov. m. g. Ministar Prosvete primio je pred-

sednika našeg Udruženja koji ga je obavestio o teškem utisu, koji je na slovenačko učiteljstvo proizvelo ukidanje Prosvetnog Odeljenja u Sloveniji, ukidanje tamošnjeg Višeg Školskog Saveta u kome je učiteljstvo imalo svoje predstavnike, i zamenjivanje tog najvišeg prosvetnog tela policijskim aparatom. Tom prilikom predsednik Udruženja istakao je svu dosadanjju lojalnost slovenačkog učiteljstva, njihovu predanost državnoj ideji i sav njihov dosadanj rad u tome pravcu. Povodom toga obrazložio je, da su svi obziri nalažali da se do donošenja novih prosvetnih zakona tamo zadrži dosadanj prosvetna organizacija, i da prosveta ostane potpuno odvojena od policijske vlasti, da prosvetna uprava bude neposredno pod Ministarstvom Prosvete i da se u tome pogledu omogući primena čl. 88. Zakona o podeli na oblasti, koji predviđa da se radi izvođenja kulturnih i prosvetnih ciljeva mogu dve oblasti udružiti. G. Ministar, pošto je saslušao sva ova izlaganja, naglasio je, da je već primio telegrafski protest slovenačkog učiteljstva povodom svega ovoga i da se sa tonom tog telegrama ne može složiti (Brzojavka je bila pač postavljena u telegrafskom stilu, in se le čudimo tozadevni opazki. Op. uredn.) Odnosno same stvari rekao je, da je sve ovo posledica likvidacije pokrajinske uprave, koja se izvodi na osnovu Ustava i postojećih zakona. Žali, što političke prilike nisu dopustile da se dosad donesu novi prosvetni zakoni, a da je to učinjeno ova likvidacija starog stanja ne bi tako teško padala. On je zadržao sve dosada postavljene novih članova Glavnog Prosvetnog Saveta samo zato, što je se nadao da će moći sprovesti novi Zakon o Gl. Pr. Savetu, pa je želeo da postavljenja novih članova izvrši po novom zakonu u kome bi slučaju znatan broj slovenačkih učitelja i profesora ušao u novi Glavni Prosvetni Savet. Prilike su to omele, ali on se nada da će se sve to uskoro ostvariti i da je prema tome sadanje stanje u prosveti samo jedna neizbežna privremena, koja neće dugo trajati iza koga će doći stanje koje će slovenačko učiteljstvo potpuno zadovoljiti. Na ponovno objašnjenje predsednika našega Udruženja o štetnosti i neprilodnosti koja proizlazi iz toga, što je prosveta potpala pod vlast velikog župana, a tim samim stavljena pod uticaj političkih ljudi, g. Ministar je obećao da će se postarati, da iskoristi ovlašćenje Ministarskog Saveta, da prosvetni šefovi o oblastima budu pod neposrednom upravom Ministra Prosvete i da će učiniti što može, da u prosvetnom pogledu Slovenija ostane jedna oblast.

— »Zvonček« 3. številka bo razposlan koncem tega tedna. Številko naročnikov je prekoračilo sedmi tisoč. Čast in hvala našem članstvu, ki je šlo neutrudljivo na delo in doseglo tako izredno lep uspeh. Drugi teden ponatisnemo še enkrat 1. številko. Naročnike prosimo dotelej potrpljenja. Prosimo pa, da tudi drugi, ki še nimajo 1. številke, pridno sežejo po nji. Pri ekspediciji 2. številke se nam je zgodilo par neljubih nerednosti. Prosimo naročnike potrpljenja, potrditi se hočemo, da te napake v bodoče odpravimo. Razpošiljanje posameznih številki sega preveč drugo v drugo, tako, da skoro ne utegnemo stalno urediti indeksa naročnikov. S 4. številko bo že vse točno urejeno.

— Za reducirane uradnike. Na seji narodne skupščine dne 20. februarja je prometni minister dr. Kojić odgovarjal na interpelacijo glede brezplačnega železniškega transporta za reducirane uradnike, ki se vozijo iz svojega dosedanjega službenega mesta v svoje stalno bivališče. Minister je opozoril interpelante na člen 4. pravilnika, po katerem imajo uradniki pravico na 50% znižano vožnjo trikrat na leto. Po členu 10. uradniškega zakona imajo reducirani uradniki, ki imajo do pet let službe pravico do dvome-sečne plače, drugi nad 5 let do trimesečne plače. Minister je izjavil, da imajo reducirani uradniki v smislu pravilnika pravico do polovične vožnje po železnici s člani svoje rodbine pri vožnji v svoje stalno bivališče. Minister je tudi za to, da se jim dovoli brezplačen transport.

— Iz Chicaga smo prejeli 1. številko slovensko-angleškega »Mladinskega lista«, učitelja slovenskih malčkov, katerim je šinil z letom 1923, skozi srebrna okna kakor solnček zlati, da pokramlja za njimi. V minulem letniku srečamo Ottona Županičiča, Engelberta Gangla, baržunaste pesmice Vide Jerajeva, Petruška, Frana Žgurja, pesniško izkristalizirane zastavice Albina Čebularja. V prozi nas pa pozdravlja z igrice J. Ribičič. Fran Erjavec govori »Iz življenja in delovanja Schnackschnepperleina«, Andrej Rapé,

Ivo Trost i. dr. Letošnje leto stopa list z razširjenim delokrogom in želimo mu, da bi se povzpel literarno še višje, kar bodo gotovo gg. sotrudniki pripomogli. — Uredništvo se nahaja: 265 J So. Lawn-dale Avenue, Chicago, Ill.

— Usposobljenostni učiteljski izpiti. Ministrstvo prosvete je dovolilo, da smejo polagati usposobljenostne učiteljske izpite vsi oni pomožni učitelji, ki nimajo zrelostnega izpita na učiteljsku, ako so izpolnili sicer vse pogoje, ki jih zahtevajo tozadevni predpisi, veljavni v Sloveniji že pred prevratom. Ta ugodnost velja za kalendarsko leto 1924. S tem bo rešen marsikaj učiteljski pripravnik težkih skrbi. O tem, ali je izpolnil kandidat pogoje za pripuščanje k izpitu, odloča šef prosvetnega oddelka v Ljubljani. Po preteku omenjenega roka se ne pripusti nikdo več k izpitu usposobljenosti brez zrelostnega izpita na učiteljsku. V katero kategorijo in skupino se bodo uvrstili taki učitelji, bo odločilo ministrstvo za vsak slučaj posebej na podlagi izpričeval.

— Organizacija in dobrodelnost učiteljstva v Radvanju. Vsi člani učiteljskega zbora v Radvanju pri Mariboru so bili v letu 1923. včlanjeni v svojem krajnem učiteljskem društvu. Trije (2 učitelja in 1 učiteljica) so se zborovani redno udeleževali, dve učiteljici manj. Vsi so bili včlanjeni pri Slovenski Šolski Matici. Dobrodelnost učiteljskega zbora, ki je v letu 1922. zavzemala odlično mesto, je padla v letu 1923. na 606 Din. Prispevali so raznim stanovskim in narodnim društvom in napravam R. Knaflič 133, Komaviljeva 127, Jordan I. 123, Roberjeva 123 in Zalarjeva 100 Din. Razen tega je nabral R. Knaflič 11 udov za Jugoslovansko Matico, ki ji prispevajo letno 132 Din.

— Opozorjamo na današnji oglaš »Tvorcnice učil in šolskih potrebščin« in prosimo vse tovariše in tovarišice, da se pri nakupu in oddaji del ozirajo na to naše stanovsko gospodarsko podjetje.

— Knjigoveška tečaja v Črnomlju in Metliki sta se končala v popolno zadovoljstvo prirediteljev in udeležnikov. V Črnomlju se je udeležilo tečaja do 40, v Metliki do 30 oseb, tovarišev in tovarišic, pa tudi nekaj drugih gospodov oziroma dam. Vsak tečaj je trajal dva dni. Udeleženci so pridobili toliko spretnosti, da bodo lahko nadaljevali delo doma. Prva dela so bila pri večini prav čedna. Tečaj v Črnomlju sta posetila tudi gosp. okrajni glavar Kaki in g. okrajni šolski nadzornik Lukežič. Oba sta se izredno zanimala za potek. Ob večernih urah so se vršili tovariški sestanki, pri katerih je bila izrečena marsikatera napitnica. Izrazila se je tudi želja, naj bi se vršili taki tečaji pri vseh učiteljskih društvih, ker je knjigovežništvo v teh dragih časih ne le gmočno koristno, temveč tudi velikega vzgojnega pomena ter se lahko uvede v šole kot rokotvorni pouk. Učenci spoznajo postanek knjige: od pisatelja do knjigoveza, jo vzljubijo in radi čitajo. — Zagazan Ivan, prireditelj tečaja in šolski vodja na Planini pri Črnomlju.

— Vredno posnemanja. Pri sestavi proračuna za sodnji okraj Metlika so zbrani župani določili iz okrajne blagajne prispevek 1000 Din desetim kmetovalcem iz okraja Metlika, ki se udeležijo kmetijskega poučnega tečaja na Grmu. Čast zavednim županom in vsem, ki so k temu sklepu pripomogli. Ako bi ta lep čin posnemali tudi naši drugi okraji, bi to gotovo znatno pripomoglo h gospodarskemu napredku naše dežele, katerega smo tako silno potrebni.

— Silke naših krajev in znamenitosti. Stopnjema izvršuje svoj program, namerava Umetniško Odeljenje Ministrstva Prosvete začeti z zbiranjem fotografij, ki kažejo razne kraje in dele naše kraljevine, starine, samostane, spomenike, umotvore, razne tipe, narodne noše, večja mesta in kraje, znamenitejši ljudi itd., vse to torej, kar more imeti zgodovinski, umetniški in nacionalni interes. Z dobrimi reprodukcijami in objavljanjem doma in na tujem podala bi se možnost za boljše poznavanje naše države tako med seboj kakor tudi v inozemstvu; pomen in koristne posledice takega dela je lahko umeti. — Zato se obrača Umetniško Odeljenje do umetnikov, fotografov, fotografskih amaterjev in vseh kulturnih ljudi sploh s prošnjo, da ga podpirajo v tej njegovi nameri in mu čim prej pošljejo fotografije z ggoraj navedenimi posnetki, ako in koliko jih že imajo, ali da se zainteresirajo na ta poziv za nadaljnje delo. V oddelku je osnovan poseben odsek za zbiranje, odbiranje in reprodukcijo takih fotografij.

— Redukcije profesorjev in učiteljev. V ministrstvu za prosveto se izde-

luje izpisek vseh nad 65 let starih profesorjev in učiteljev, ki bodo vsi brez izjeme vpokojeni. Lahko pa bodo še delovali kot honorarne moči. — Tako vest prinaša »Slovenec« kot izvirno iz Beograda. Sigurno vest ni brez tendencioznega ozadja — razburjati stare ljudi.

— Odškodnina za stanarino. V seji celjskega občinskega sveta, ki se je vršila dne 11. februarja, se je učiteljstvu priznala za čas od 1. julija 1922 do 1. marca 1923 odškodnina za stanarino.

— Šolski vrtovi in krajni šolski svet. Višji šolski svet je naročil krajnim šolskim svetom, da si morajo preskrbeti iz mapnih arhivov za šolske vrtove in event. druga zemljišča, ki spadajo k šoli, posestni list in vse potrebne listine o posestnem stanju in da ne smejo teh zemljišč odprodajati, za slučaj, če bi bilo potreba zgraditi na njih kako novo šolsko poslopje. Skupila odnosno najemščine za event. odprodana zemljišča morajo pa porabiti izključno za kmetijske potrebščine šolskih vrtov, poučna učila, odnosno za šolske potrebščine v obče. To velja, samoposebi umevno tudi za stara šolska poslopja, če so last krajnega šolskega sveta, a dana v najem.

## Vestnik upokoj. učiteljstva.

—up Novi upokojenci in predumni na nove plače. G. minister prosvete je v decembru l. l. upokojil večje število učiteljev, katere je višji šolski svet v januarju razrešil službe in jim z 31. januarjem 1924 ustavil vse aktivitetne prejemke, t. j. redno plačo in predum na nove plače za mesec november in december 1923. Ko je ministrstvo izdalo naredbo, s katero se je dovolilo državnim aktivnim uslužbencem predum na račun novih plač za mesec oktober, november in december, izplačljiv v treh obrokih, in sicer v januarju, februarju in marcu 1924, smo bili sedaj upokojeni do januarja t. l., t. j. do razrešenja službe še v aktivni službi in nam zato kot takim pritiče predum. S tem pa, da je višji šolski svet istočasno z razrešitvijo službe ustavil poleg plače tudi predum za november in december 1923. je zadel v našo materijelno rano. Nadejamo se, da se ta krivica čimprej odpravi.

## Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani. Frančiškanska ul. ca, štev. 6.

## Nove knjige in druge publikacije.

—kpl K. Ewald: Tiho jezero in druge povesti. Slovenski mladini povedal Pavel Holecček. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 26 Din.

—kpl Milan Pugalj: Zakonci. Drugi natis. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Cena elegantno vezani knjigi 28 Din.

—kpl »Zemski svet« izhaja v Trstu enkrat na mesec in stane letno 48 Din, polletno 24 Din. S krojno prilogo, ki bo izhajala na leto štirikrat letno 60 Din, polletno 30 Din. Pravkar je izšla 2. številka. Naroča se pri g. Milu Prunk, Ljubljana, Karlovška c. 20.

—kpl L. Novak: Ljubosumnost. Veselogra v enem dejanju. Poslovenil dr. Franc Bradač. Splošna knjižnica št. 6. V Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjižarna. Cena broš. 6, vez. 11 Din.

—kpl Les precieuses ridicules, od Molière: peta knjiga Francuske Biblioteke. Izdala Nakladna Knjižara D. D. — Zagreb (Gunduličeva ulica 24). 1923. Cena: 15 Din.

## Ocene.

—k Les precieuses ridicules, od Molière. U redakciji Dr. Ježića, prof. Zagrebačka Francuska Biblioteka izdala je još jednu lepu knjigo, koja, s obzirom na današnje prilike i moralnu krizu, dolazi v zgodan čas. Slavni francuski pesnik Jean-Baptis Poquelin, koji je u celome svetu poznat pod imenom Molière, rođen je 1622. u Parizu a umro je 1673. u istome mestu. Molière je bio veliki pozorišni umetnik i komični pesnik. On je stvorio u Francuskoj komediju društvenih običaja i bio je vrlo vešt slikar, koji je smelo iznosio sve društvene mahne i nedostatke svoga doba. U rešljivom slikanju interesantnih karaktera kao i duhovitoj snazi, ovog vernog i velikog slikara ljudskih strasti još nijedan pisac docnije nije mogao dostići. Originalne ličnosti koje je Molière stvorio u svojim mnogobrojnim duhovitim komedijama, uvek će živeti kao jedinstveni tipovi raznih ljudskih karaktera. Pokazujući iskreno i smelo na mnoge ljudske pogreške i mahne, on je na taj način uticao na bolje vaspitanje podmlatka, naročito ženskog i tako je mnogo doprineo moralnom preobražaju i podizanju svoga naroda. Kao i ostali genialni pisci in on je svojim delima dosta obogatilo francuski jezik mnogobrojnim lepim rečima i duhovitim izrazima i stihovima. Njegova glavna

dela jesu: »Les precieuses ridicules«, »L' Ecole de femmes«, »Tartuffe«, »Le Misanthrope«, »L' Avar«, »Le Malade imaginaire«, i druga. U ovoj komediji »Smešne precioze«, Molière je uspešno opisao život i smešne osobine devojaka, koje su ltele u svemu da budu originalne, otmene i duhovite. Njihov kostim, govor i običaji bili su interesantni i konvencionalni. Taj njihov život, običaje i romantičnu ljubav Molière je najlepše izneo u veseloj komediji »Le precieuses ridicules«, koju ovom prilikom, sa zadovoljstvom, prikazujemo i svima čitaocima preporučujemo. — Veritas.

—k K. Ewald: Tiho jezero in druge povesti. Slovenski mladinski povelj Pavel Holecsek. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 26 Din. — Umetniško izdelana naslovna stran nam pokazuje tiho jezero, ki pa kmalu postane čitatelju kraljestvo odkritih prirodnih skrivnosti iz življenja vodnih in obvodnih živali. Mično biološko pripovedovanje vzbuja pozornost in prikupe knjigo mladini in odraslim. Knjiga ni samo zabavna temveč tudi poučna. Kdor je čital Ewaldovo »Mat narava pripoveduje«, ki jo je tudi izdala Učiteljska tiskarna, ta ne bo zamudil si nabaviti tudi Ewaldovo »Tiho jezero«. Poleg »Tihnega jezera« izpopolnjuje knjigo še šest Ewaldovih mičnih in ljubkih povestil in to: Prazne sohe. — Četvero dobrih prijateljev. — Gosenica kapusovega belina. — Ljupčica. — Smrekovi precl. — Dvanaest sester. — Paglavci. Ena bolj mična kot druga. Vnanja oprema je knjigi prvovrstna bodisi glede papirja in tiska, posebno pozornost pa vzbija naslovna stran, ki je izdelana v barvotisku. Prav toplo priporočamo knjigo vsem knjižničarjem in tudi vsem šolam, ker je knjiga prikladna tako za odrasle kakor za mladino. Cena ji je izredno nizka.

—k Milan Pugalj: Zakonci. Drugi natis. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. Ljubljana 1924. Str. 150. Cena elegantno vezani knjigi Din 28. Milan Pugalj je znan po svojem mičnem pripovedovanju in po jezikovni spretnosti ter se priljubljuje vsakemu novemu čitatelju, ki ga vzame prvič v roke. Vsečina »Zakoncev« nam kaže niz naslovov, ki jih vsebuje delo i. t.: Ljubica. — Stava. — Obisk. — Albina in dva zakonska moža. — Znamenje. — Reza tega ne razume. — Stara korenina. — Rubežen. — Zavist. — Na počitnicah. — Da je knjiga dobra, ni potreba posebej dokazovati, saj je najboljši dokaz to, da je razprodana in da je doživela drugi natis. Priporočamo jo ljubiteljem zabave in dobrega čtiva. Knjiga je okras vsaki domači, društveni in javni knjižnici, ker ima tudi elegantno vnanjo opremo.

—k L. Novak: Ljubosumnost. Mesto raznega sumljivega blaga, ki je često poleg drugih slabosti še tudi precej spolzko hoče Splošna knjižnica nuditi dobra oderska dela domačih in slovanskih avtorjev. S priročnim zvezkom, ki vsebuje tak prevod iz češčine, bo našim odrom gotovo ustreženo. Ljubosumnost je namreč veseloigra v najboljšem pomenu besede. Napeto res šegavo dejanje, jasno karakterizirane osebe, sočnost sloga — to vse so vrline, ki določajo, poleg tega je scenerija priprosta in število oseb majhno, tako, da je uporičitev omogočena povsod, zato pričakujemo, da bodo naš odri pridno segali po tej igri. Oprema je lepa, cena pa uprav malenkostna.

## Učiteljski pravnik.

### KRIVICA ZA UČITELJE, KI MORAJO K VOJAKOM.

Po členu 133. uradniškega zakona in členu 48. vojnega zakona se odpušča državni uslužbenec iz državne službe radi odsluženja predpisane roka v stalnem kadru. Tudi dijaku, ki gre takoj po študiju odslužit vojaški rok, se ne šteje te dobe v službeno leta.

Krivica se pa zgodi onim učiteljem, ki so kot začasni učitelji nesposobni za vojno službo in se jih sprejme v državno službo s stalnim mestom. Če so naknadno priznani sposobnim ter po odsluženju kadrskega roka hočejo na svoje stalno mesto, ga ne dobe več, ampak morajo ponovno prositi za nameščenje, kakor vsak drug začasnik.

Ta krivica se tiče največ uradnikov II. kategorije, posebno učiteljev. Učitelj, ki je dovršil učiteljske z 18 letom je sprejet v državno službo. Če je sposoben za vojno službo šele s 24 letom, ima tedaj že 6 let službe ter je po členu 16. uradniškega zakona zadobil stalnost. Z ozirom na njegovo službo, izobrazbo in očno na prejel po členu 62. točka 1., 2. in 3. uradniškega zakona stalno službeno mesto.

Popolnoma napačno je, da mora tak učitelj znova prositi po odsluženju roka pri vojski za nameščenje, kar se tudi dogaja, dasi členi 22., 23., 62., točka 7. uradniškega zakona govore ugodno za take nameščence.

Se večja krivica se godi takim učiteljem, če so oženjeni. Njih obitelji so v takem slučaju prepuščene same sebi, odvezto jim je stanovanje in če nimajo premoženja, so izpostavljene stradanju in morajo živeti od miloščine drugih, ker od člena 327. vojnega zakona imajo zelo malo koristi.

Po členu 50. c) vojnega zakona so vojne službe oproščeni popolnoma vsi

edini hranilci družin, ki plačujejo letno pod 20 Din davka.

Ta člen se pa ne razteza na državne uradnike, zato bi bila država dolžna in poklicana, da bi v tem času vzdrževala družine prizadetih ali bi pa tudi na nje raztegnila člen 50 c) vojnega zakona.

Najsrečnejša rešitev bi bila za oboje in za narodno prosveto tudi, ako bi učitelji odslužili vojni obvezni rok kakor prej, po 3 mesece v letu v času velikih počitnic in da se jih v tem času ne razreši od učiteljske službe (oni, koji so sprejeti), temveč se jih smatra kakor bi bili na dopustu s pravico do vseh dohodkov, ki jim pripadajo.

Dokler se to ne doseže, je vlada dolžna, da jim v prvem slučaju po odsluženju vojaškega roka vrne prejšnje mesto, v drugem slučaju pa tudi, da zagotovi družini prizadetih v tem času eksistenčni minimum. »Nar. Prosv.«

—Š Ali bi se dalo proti redukciji ali upokojitvi s kako prošnjo ali pritožbo kaj doseči? Odgovor. Člen 228. novega zakona o uradnikih in drugih državnih uslužbencih civilnega reda pravi: »Zoper odločbo, s katero se uslužbenec prevede po tem zakonu, je dopustna pritožba na državni svet v 30 dneh po priobčitvi. Zoper odločbo, s katero se uslužbenec ne prevede po tem zakonu, ni pritožbe.« Kadar prejmete dekrete, da ste prevedeni, naj si vsak na podlagi določil službene pragmatike izračuna, če je uvrščen v pravo kategorijo, položajno skupino in zlasti plačilno stopnjo. Ako se bo čutil kdo, ko prejme odlok, da je preveden in kam je uvrščen, v svojih po pragmatiki zajamčenih pravicah prikrajanega, kar se bo najčešče zgodilo ravno s tem, da se mu bo štel manj službenih let nego jih ima resnično, ima državni uslužbenec po členu 228. službene pragmatike pravico vložiti proti uvrstitvi tekom 30 dni pritožbo na državni svet. — Drugače pa je, če sploh ni preveden, to je, če je uslužbenec na podlagi redukcije odpuščen ali upokojen. Zoper neprevedbo po novem zakonu, to je zoper redukcijo ni nobene pritožbe. Pritožijo se prizadeti lahko na državni svet le v tem slučaju, če so bili reducirani po 1. januarju 1924, ker zakon določa, da se vsi, ki do tega dne ne dobe obvestila, da niso prevedeni, smatrajo za prevedene. — Kako se kolekujejo pritožbe na državni svet, o tem poročamo na drugem mestu.

—Š Kolekovanje pritožb na Državni Svet. Po tarifi postavki 52. zakona o takсах in pristojbinah je postopati glede kolekovanja sledeče: Za pritožbe (tožbe), prijavljene državnemu svetu zoper ukaze ali postopanje vseh administrativnih oblastev je plačati takso 100 Din. Za državne uradnike pa je sledeča izjemna določba, pod »pripombo i.«, ki se glasi: Za pritožbe (tožbe), ki jih vloga državni nameščenec pri državnem svetu zoper odločbo, s katerimi se mu je kot državnemu uslužbencu prekršila pravica, se ta taksa ne plačuje v naprej. Pobere se naknadno samo, če državni svet potrdi odločbo, zoper katero je bila pritožba (tožba) vložena. Plačilo odredi ali izvrši ono oblastvo, ki je izdalo prvo odločbo.

### Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljem, ki delujejo pri gospodarskih podjetjih. Dvig dinarja povzroča gospodarske krize, s katerimi moramo za dogleden čas še vedno računati. V informaciji prinašamo informativno poročilo, ki ga prinaša »Trgovski list« in se glasi: »Dvig dinarja je popolnoma upravičen. Naše prilike se očividno urejajo. Budžet je uravnotežen, naša trgovska bilanca je nehala biti pasivna. Celo trditi smemo, da je njena jaka aktivnost samo vprašanje kratkega časa, ker pada uvoz, a raste izvoz. To so pozitivni razlogi, ki ženejo dinar kvišku. Ako še bodoča letina uspe, smemo v svoji mednarodni trgovini že to leto računati z jakim plusom. S temi okolnostmi se mora že danes računati. To so pozitivne činjenice, ki morajo dajati pravec vsakemu gospodarskemu delu. Orijentacija našega gospodarstva se mora v temelju izpremeniti napram oni pred letom dni. Dočim je še nedavno naše gospodarstvo računalo s stalnim padom našega denarja, se mora že danes računati s stalnim dvigom. Vse kupčije treba voditi na račun dviga dinarja, to mora postati aksiom gospodarskega dela. Radi verjamemo, da pridejo v težke nepravilike, ki so vršili svoje delo v nasprotni bazi. Vsi oni, ki so zadržani v dinarjih preko svojih sil,

bodo komaj preboleli to »krizo ozdravljenja.« Manj zadeti bodo oni, ki imajo večje obveze v tuji valuti, ker bo polagoma z dvigom dinarja padla njih zadolženost ter ostane kot breme samo preobilna roba, ki danes ni več garancija za očuvanje imovine. Danes je še težko govoriti o ukrepih, ki so potrebni ob času dviganja dinarja. Vsekakor je v tem primeru glavno pravilo, rešiti se čimprej predrago nabavljene robe, ker je danes potreben ravno obraten postopek napram onemu ob času, ko je padal dinar. Vsekakor treba opreznosti. Vsak oprezen trgovec posveti posebno pozornost novonastalim činjenicam in se ne bo dal omaniti od samih želja, ker življenje ni odvisno od želja, marveč od dejstev, ki so danes čvrsta in neizprosna. Dinar raste in s tem se menja način 10-letnega poslovanja, ko je bila roba vse, a denar nič — sedaj je denar vse in to več nego vse, ker ne raste samo po vrednosti, ampak ga celo nedostaja za najnujnejše poslovanje. V znamenju dviga dinarja treba delo podvojiti in biti dvakrat oprezen. Tudi mi smo mnenja, da je treba opreznosti, pa tudi hladnokrvnosti. Prenaglenje ni nikjer dobro. Tudi na blagovnem trgu ne smemo biti nestrpni: cene imajo svoj tempo. Računati treba sedaj spriču hitrega dviga tudi še s precejšnjimi vibracijami. Zakaj poleg normalnega naraščanja vrednosti dinarja, ki ga povzročajo splošni in posebni razlogi, trenutno vplivajo v hitre skoke vsekakor tudi močnejše ponudbe tujih valut, ki prihajajo na trg sedaj potem, ko so se prej dolgo drževale iz različnih razlogov. Za državo samo, ki ima velike obveznosti v tujini, in za njeno gospodarstvo je dvig dinarja naravno znamenite važnosti. Gotovo je, da stojimo pred velikimi problemi v gospodarstvu in politiki.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina: učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj 250 Din; Tominc Blaž, nadučitelj, Globoko pri Brežicah, 20 Din; Zdošek Bogomir, nadučitelj v Letušu 10 Din; za Ganglov kamen: učiteljski pri Sv. Križu tik Slatine (Leban, Slejko, Kecelj, Verk, Jerl, Kit) 60 Din; z zadnjič izkazanimi 6022 Din = 6082 Din. Iskrena hvala! — Tovariši blagajniki, ko pošiljate prispevke za U. D., označite na pošiljki, ali je znesek članarina, ali darilo, ali prispevek h Ganglovemu kamnu! — M. Kozuh, blagajnik.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Janko Kokotec, nadučitelj v Osilnici ob Kolpi, drugo obveznico 7% državne posojila za Din 100; Štefanija Šmalc, učiteljica v Osilnici ob Kolpi, Din 20. Gabrijel Grilec, nadučitelj na Studencu pri Sevnici, Din 65, nabranih na Raki na poslovilnem večeru tovarišice Lojzke Weissove, ki zapušča učiteljski in samski stan. Skupaj Din 185, zadnjič izkazanih Din 11.072 = Din 11.257. Lepa hvala! — Odpri srce, odpri roke ubogi učiteljski vdovi, ki jo tarejo skrb za nepreskrbljeno dete in toži s pesnikom Ganglom: »A dušo skrb mi neprestano bega: Kaj bo iz tebe, zlato moje dete?« (E. Gangl »Materine sanje«).

— Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Članarina za učiteljski konvikt za leto 1924. 4. Ivan Dimnik strokovni učitelj v Ljubljani, Din 10. 5. Slavoj Dimnik, vodja državnega dečjega doma v Mariboru, Din 10. Vivant sequentes! — Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Pokrovitelji učiteljskega konvikta. (Tretji izkaz): Bohinec Ivanka, Praprotnik Miroslav, Dequal Ciril, Ušeničnik Gizela, Krušič Pavla, Urbančič Franja. Pokroviteljina znaša Din 250 enkrat za vselej. Vseh pokroviteljev je 49. Kdor daruje Din 250 brezobzretnega posojila, postane pokrovitelj in ima kot tak na obnem zboru vsako leto pasivno in aktivno volilno pravico. — Jakob Dimnik, blagajnik.

### Iz naše stanovske organizacije.

#### Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI OKRAJ zboruje v četrtek 6. marca ob 10. uri v mali dvorani »Narodnega doma« po sledečem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo predsednika. 3. Dopisi. 4. Določitev članarine za leto 1924, in izprememba vplačevanja taiste. 5. O kolekovanju šolskih listin poroča tov. Knaflič. 6. »Domači kraj v službi produktivnega zgodovinskega pouka«, poročevalec tov. Vauda. 7. Slučajnosti. Matični listi in iz-

kazi, volitve stalnega konferenčnega odbora, ukinitev višjega šolskega sveta itd.

= KRŠKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ima svoj redni občni zbor v soboto, 8. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v risalnici meščanske šole v Krškem. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. »Ob jadranski obali«, predavanje s skioptičnimi slikami. (Predava g. dr. Iv. Lah iz Ljubljane). 3. Poročilo odbora in pregledovalcev računov. 4. Volitve. 5. »Podmladek rdečega križa« (referira tov. M. Levstikova). 6. Slučajnosti. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Udeležba obvezna. Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI OKRAJ LJUTOMER zboruje v četrtek, dne 6. marca t. l. v Slatini Radnici in dvorani restavracije gosp. Vujec z začetkom ob 8. uri po sledečem dnevnem redu: 1. Odobritev zadnjega zapisnika. 2. Rešitev došlih dopisov. 3. Razne stanovske in šolske zadeve. 4. Socialna ustanova učiteljstva Slovenije. Poroča K. Mavrič. 5. Poročilo tov. Pertl in Gabrijelčič o »Narodni Prosveti« in »Učitelju«. 6. Praktično knjigovodništvo. Poročata in praktično razkazuje meščanskošolski ravnatelj Dragotin Humek in meščanskošolski učitelj Josip Korošec iz Maribora. Pridite polnoštevilno! Odčnost se mora opravičiti! — Mavrič.

= ŠMARSKO - ROGAŠKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA občni zbor se vrši v soboto 8. marca t. l. ob 9. uri v Šmarju. Poleg običajnih točk predava tovariš Burdian »Nekaj pomislekov o uvedbi matičnih listov in izkazov o šolskem napredku«. Potem slede poročila tajnika, blagajnika in volitve. Določijo se članarina za leto 1924. Za odbor vabi predsednik.

= MARNBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 8. marca ob 9. uri v Marenbergu v šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. »O Matičnih listih«, »Izkazih« in »Matrikah«, poroča M. Lešnik. 4. O »Podmladku Rdečega Križa«, poroča J. Golob. 5. Spremembe društvenih pravil in »Poslovnik«, poroča Womer. 6. Poročilo zastopnika v okrajnem šolskem svetu, tov. Viher. 7. Poročilo društvenega odbora. 8. Volitev novega odbora. 9. Slučajnosti in nasveti. Polnoštevilno udeležbo pričakuje odbor.

= BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje 8. marca 1924 ob 12. uri v črnomeljki šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Poročilo prosvetnega odseka o načrtu za bodoče leto. 4. Spomini počitniškega izleta na naš jug — poroča tovariš Mrovlje. 5. Slučajnosti. Odbor.

= SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 8. marca na Pragerskem v poslopju osnovne šole s sledečim dnevnim redom: 1. Prečitanje zadnjega zapisnika. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Predavanje okrajnega šolskega nadzornika g. M. Lichtenwallnerja: »Notranja reforma našega šolstva kot prva potreba sedanjega doba«. 4. Slučajnosti. Začetek točno ob 10. uri. Udeležba je za vsakega člana obvezna. Zaradi obeda se je zgledati do 5. marca pri šolskem vodstvu v Spodnji Polskavi. Odbor.

= NOVOMEŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ima v soboto 8. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu svoj redni občni zbor po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o delovanju v minulem letu. 3. Račun za 1923 leto. 4. Volitev novega odbora. 5. Laž in resnicoljubnost v šoli, poroča tov. L. Koželj. 6. Slučajnosti. Polnoštevilno udeležbo pričakuje odbor.

= SAVINJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO PA VRANSKI OKRAJ ima svoj občni zbor na Gomilskem v četrtek, 6. marca t. l. ob 14. Dnevni red. 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Razgovor »Kako proslavimo 50-letnico našega društva?«. 5. Podavanje o Škuljevem načrtu »Socialna ustanova učiteljstva«, referira tov. Bogomir Zdošek. Udeležba obvezna! Tovariše(ice) prosim, da razmišljajo zlasti o 4. točki dnevnega reda in stavijo novemu odboru tozadevne predloge in nasvete. — Pol ure pred obnim zborom odborova seja. — Predsednik.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 8. marca v 12. uri v deški šoli v Konjicah. Vzpored: 1. Hospitacija v V. razredu (5. šolsko leto); predmet: računstvo; tema: razštevjanje celotnih oziroma desetinskih števil z desetinskimi števili. Po hospitaciji razgovori o tej temi na podlagi lastnih izkušenj. 2. Zadnji zapisnik. 3. Dopisi. 4. »Kronika kebeljske šole«, poroča tov. A. Strigl. 5. Iz vprašalne